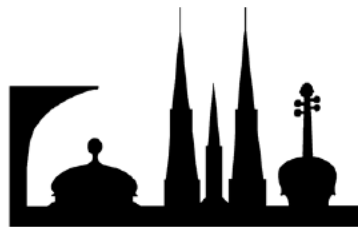

Folkmusik, främlingsfientlighet och Sverigedemokraterna

Debatt kring svensk folkmusik under 2010/2011

Erik Bergel

Uppsala universitet
Institutionen för musikvetenskap
C-uppsats 2012

Folkmusik, främlingsfientlighet och Sverigedemokraterna

Debatt kring svensk folkmusik under 2010/2011

Erik Bergel

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet
C-uppsats 2012
Handledare: Lars Berglund

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1 Syfte och frågeställningar	8
1.2 Forskningsläge	8
1.3 Metod och material	10
1.4 Avgränsningar	11
1.5 Disposition	11
2. Folkmusik i förändring	12
2.1 Folkmusikens början	12
2.2 Folkmusikkommissionen	13
2.3 1970-talet	14
2.4 Modern tid	15
3. Svensk folkmusik i media	17
3.1 Folkmusiken mot främlingsfientlighet	17
3.2 Tradition och förnyelsedebatten	23
4. Slutdiskussion	30
4.1 "För folkmusiken i tiden"	30
4.2 Slutord	32
Käll- och litteraturförteckning	

Abstract

Erik Bergel: *Folkmusik, främlingsfientlighet och Sverigedemokraterna. Debatt kring svensk folkmusik under 2010/2011*. Uppsala universitet: Institutionen för musikvetenskap, C-uppsats, 2012.

Under det senaste året har det friskt debatterats om svensk folklig kultur och inte minst folkmusikens traditioner; debatten initierades vid manifestationer, som väcktes under hösten 2010, mot presentationen av Sverigedemokraternas främlingsfientliga åsikter rörande den svenska kulturen.

Uppsatsen redovisar hur debatten mellan folkmusiken och Sverigedemokraterna förts i media och vad SD:s vilja att värna folkkulturen skulle tänkas leda till. I texten tas det upp olika exempel som i sig ställer frågor om vad "svenskhet" innebär och om traditioner skall konserveras eller kunna förändras. Utifrån artiklar och uttalanden i olika medier redovisas de åsikter som yttrats, främst koncentrerat på fyra folkmusikmagasin: *Folkmusik & Dans*, *Hembygden*, *Lira Musikmagasin* och *Spelmannen*.

Studien visar att begrepp, som exempelvis "folksjäl" och "tradition", har med tiden bytt innebörd. Folkmusik som begrepp och musik har förändrats över tid, och även synen på den. Ett genomgående intryck, som yttras från ett flertal håll, är ifrågasättandet av Sverigedemokraternas argument om värnandet av den svenska kulturen. De anses tendera att användas som slagträ för dess politiska åsikter.

E.B.

1. Inledning

På Folkmusikgalan 2010 blev folkmusikern Kalle Almlöf framröstad som "Årets traditionsbärande". I en TV-intervju svarade Kalle såhär angående synen på folkmusiktraditionen:

Det finns ju de som har för sig att det betyder att det ska vara som det var för länge sen. Men då är det en död tradition. En levande tradition, då måste man gå med på att man själv är med i den. På något vis så måste man gå med på att man lever.¹

Den 19 oktober 2010 samlades folkmusiker ifrån hela Sverige och deltog i en folkmusikmanifestation mot främlingsfjärmande och rasism. Det var ett initiativ av nätverket "Folkmusiker mot främlingsfientlighet" som grundades på internetsidan Facebook av både amatörer och professionella inom folkmusikområdet. Startskottet till gruppen var en reaktion på debatten kring den "traditionella svenska folkkulturen" som tog fart efter Sverigedemokraternas inträde i riksdagen.² Under dagen den 19 oktober genomfördes synkroniserade manifestationer på Mynttorget utanför riksdagen i Stockholm, utanför stadshuset i Malmö, i Brunnsplanen i Göteborg, på Rådhusområdet i Umeå och på Ingensunds musikhögskola i Arvika.³ Även elever från Malungs folkhögskola tog initiativ till en manifestation⁴ och musiker utanför riksdagshuset i Östersund.⁵ Senare på kvällen hölls på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm en kulturpolitisk debatt och en gratiskonsert som var öppen för allmänheten.⁶

Folkmusikers mot främlingsfientlighet⁷ ambition var att på allvar förtydliga och markera att man inte ville bli besläktad med en främlingsfientlig kulturpolitik. I deras "knätofsmanifest" ifrågasätter nätverket den nationalromantiska, idylliska synen på svensk folkkultur och vill istället sträva efter en vidgad syn på begreppet. FMF talar även om berikandet av svensk folkmusik när den kommer i kontakt med andra kulturer och dess musik. I manifestet kritiserar nätverket den

¹ Citat ifrån en TV-intervju med riksspelmannen Kalle Almlöf i och med hans nominering som "Årets traditionsbärande" vid Folkmusikgalan i Stockholm 2010. Programmet sändes i *Gävledala* 23/4 2010.

< http://svtplay.se/v/1975078/mot_riksspelmannen_kalle_almlof > (besökt 2011-09-27)

² Karin Jacobson, "Folkmusiker manifesterar mot främlingsfientlighet på flera orter", *Lira* 18/10 2010.

< <http://www.lira.se/article.asp?articleId=4493> > (besökt 2011-10-03)

³ Folkmusiker mot främlingsfientlighets gruppssida på *Facebook*.

< <http://www.facebook.com/pages/Folkmusiker-mot-framlingsfientlighet/153536448015133?sk=wall> >

(besökt 2011-10-03)

⁴ *Gävledala* 19/10 2010. < http://svtplay.se/v/2199890/gavledala/manifestation_mot_rasism > (besökt 2011-10-03)

⁵ *Nyheter P4 Jämtland* 19/10 2010. < <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=78&artikel=4112440> >

(besökt 2011-10-04)

⁶ Okänd skribent, "Folkmusiker mot främlingsfientlighet", *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 6.

⁷ Förkortas härnäst FMF.

ojämställda kulturdebatt som råder och där man vill se en lösning genom ett deltagande av politiker, utövare och åhörare på lika villkor.⁸

Inom den svenska folkmusikdebatten har det under lång tid förekommit diskussioner mellan konservativa och personer som vill utveckla musiken. I och med den politiska debatt som drog igång genom Sverigedemokraternas inval till riksdagen hamnade folkmusikdebatterandet på en ny nivå jämfört med tidigare. På olika internetforum har den svenska folkmusiken diskuterats med motsatta åsikter angående innehållet i musiken, etniskt ursprung och utveckling. Striderna om den musiktradition som funnits i Sverige (vissa hävdar till och med skapats) under lång tid kretsar kring frågor om huruvida "svensk" den svenska folkmusiken egentligen är och hur mycket den är en blandning av en mängd andra kontinentala musikstilar och influenser under historiens förlopp. Po Tidholm konstaterar i sin musikkrönika att "som verktyg för ett nationalistiskt identitetsbygge är svensk folkmusik helt hopplös."⁹

Manifestationen hösten 2010 talar om en strävan efter förändring inom den svenska folkkulturen och dess syn på den. Är det en brytpunkt just nu inom genren där den politiska debatten kommer dela folkmusikens aktörer i två läger, där de ena vill framåt medan andra vill stå kvar och värna om ett "oförvanskat arv"?

1.1 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att visa hur diskussionerna ser ut kring Sverigedemokraternas påverkan på den svenska folkmusiken. Vilka åsikter kommer fram i den rådande debatten? Vad tycker folkmusikaktörer om denna utveckling; är de ängsliga eller positiva? En nyckelfråga som kommer återkomma är *varför*; varför Sverigedemokraterna är oroliga för att folkkulturen utvecklar sig och inte ska påverkas av influenser ifrån andra länder. Förutom att ge en bild av situationen mellan Sverigedemokraterna och folkmusiken är även ett syfte att föra en diskussion kring vilka uppfattningar som finns om en specifikt svensk tradition och om hanteringen av den. Vad menas det när personer uttrycker att de vill bevara den svenska traditionen och dess kultur? Vad är svensk tradition och kultur?

1.2 Forskningsläge

För att förklara den svenska folkmusikens förändring över tid kommer jag att använda mig av litteratur och folkmusikartiklar i olika utgåvor. Som tidigare sagt finns det en del skrivet om

⁸ < <http://www.facebook.com/pages/Folkmusiker-mot-främlingsfientlighet/153536448015133?sk=wall> > (besökt 2011-10-04)

⁹ Po Tidholm, "Svårt för nationalister med folkmusik", *Dagens Nyheter* 14/9 2011.

folkmusikens förändringar under 1900-talet. Oftast är det samma personer som yttrar sig olika sammanhang:

Jan Lings bok *Svensk folkmusik*¹⁰ blev under 1960-talets Sverige en synnerligen populär bok (ingick i Prisma-serien), inte bara som en värdefull referensbok för folkmusikutövare utan också för det allmänna intresset. Verket var en frisk fläkt inom folkmusikforskningen och ett tidigt exempel på att beskriva svensk folkmusik i ett kulturhistoriskt sammanhang.

Tillsammans med Märta Ramsten och Gunnar Ternhag gav Ling 1980 ut den stora antologisatsningen *Folkmusikboken*¹¹, där även Ramsten och Ternhag har varit/är två av de mest drivande och aktiva skribenterna inom svensk folkmusik. Boken är en av mer omfattande folkmusikböcker som existerar, och var det dittills då den utgavs.

Både Jan Ling och Märta Ramsten har skrivit många artiklar om förändringar inom traditionen. I Lings klassiska artikel *Folkmusik – en brygd*¹² och Lings och Ramstens text *Tradition och förnyelse i svensk spelmansmusik*¹³ gör författarna ett försök att realisera synen på traditionen och spräcka hål på flera myter som skapats inom den svenska folkmusiken. Ling och Ramsten försöker även svara på varför det har skapats dessa ”vanföreställningar” kring folkmusiken och man ställer sig även frågan om folk vet om det. Märta Ramstens avhandling, *Återklang. Svensk folkmusik i förändring 1950-1980*¹⁴, blev en central tegelsten för dessa frågeställningar. Ramsten lyfter fram enskilda aktörer och musikgrupper under 1970-talets ”gröna vägen”-period som exempel på förändringsprocessen inom musiken, där folkmusik och populärmusiken angränsades till varandra.

En av de större folkmusikutgåvorna som tryckts på senare tid kom 2010: *Det stora uppdraget*¹⁵, där nitton olika skribenter reflekterar kring Folkmusikkommisionens stora räddningsaktion i sekelskiftets början och insamlingen av låtar som senare blev *Svenska låtar*¹⁶. Författarnas texter handlar om Folkmusikkommisionens betydelse för den svenska folkmusiken och även den romantiska uppfattningen av musiken; akademikernas sökande efter ”uråldriga” polskor och därigenom vad det ”folkmusikaliska skapandet” innebär. Dan Lundberg diskuterar om vad det har haft för påverkan på dagens uppfattning av vår folkmusik. Han resonerar även kring vad Folkmusikkommisionen hade för syn på folkmusiken. Lundberg avslutar artikeln med att ta upp ex-

¹⁰ Jan Ling, *Svensk folkmusik. Bondens musik i helg och söcken*. Stockholm, 1964.

¹¹ Jan Ling et al. (red.), *Folkmusikboken*. Stockholm, 1980.

¹² Jan Ling, ”Folkmusik – en brygd”. I: *Fataburen 1979. Nordiska museets och Skansens årsbok*, Gunnar Ternhag (red.). Stockholm, 1979.

¹³ Jan Ling & Märta Ramsten, ”Tradition och förnyelse i svensk spelmansmusik. Leksandsspelet förr och nu”. I: *Musik och kultur*, Owe Ronström (red.). Lund, 1990.

¹⁴ Märta Ramsten, *Återklang. Svensk folkmusik i förändring 1950-1980*. Göteborg, 1992.

¹⁵ Mathias Boström et al. (red.), *Det stora uppdraget. Perspektiv på Folkmusikkommisionen i Sverige 1908-2008*. Stockholm, 2010.

¹⁶ *Svenska låtar* är en omfattande utgivning av svensk folkmusik ifrån första halvan av 1900-talet av upphovsmännen Nils Andersson och Olof Andersson. Verket består av tjugofyra delar uppdelade efter Sveriges landskap (emellertid finns inte alla landskap med).

empel på Folkmusikkommissionens ideologiska betydelse för folkmusikbegreppet men att folkmusikbegreppet i sig fortfarande är en definitionsfråga.¹⁷

1.3 Metod och material

Studien grundar sig huvudsakligen på uttalanden i olika medier: artiklar i musik- och dagstidningar, debatter i radioprogram, TV-inslag, internetdiskussioner och kommentarer. I tidningarna *Lira Musikmagasin*¹⁸ och *Spelmannen*¹⁹ finns debattartiklar som diskuterar kring den pågående musikrörelsen. I *Spelmannen* koncentrerar man sig enbart på svensk folkmusik och dess aktivitet medan *Lira* har en större bredd med fokus på dels jazz, klubb-, folk- och världsmusik. Dessutom har jag valt att använda mig av folkmusiktidskrifterna *Folkmusik & Dans*²⁰ och *Hembygden*²¹ till mina sammanställningar av debattartiklar och uttalanden. Dessa fyra är de musiktidskrifter som jag huvudsakligen kommer att utgå ifrån när jag gör mina debattsammanställningar. Jag har valt de tidningarna för att de är några av de ledande forumen när det gäller den här typen av musik. I och med de olika organisationerna som ligger bakom tidskrifterna ser dess innehåll olika ut, vilket för den här uppsatsen blir en intressant jämförelsebild dem emellan.

Jag kommer heller inte själv ge mig till kast att få alla åsikter genom enkätundersökningar eller mångfaldiga intervjuer. Dels är det alltför stort att få så många åsikter som möjligt och för att resultatet kan ge en felaktig och snäv konklusion i och med att alla inte blir tillfrågade.

Diskussioner via internet förekommer regelbundet. Radioprogrammet *Folke*²² i P2 har emellanåt olika debattinlägg angående folkmusiken i Sverige. I samband med konflikten mellan Sverigedemokraterna och folkmusiken sändes den 17 oktober 2010 en debatt som i efterhand har blivit omtalad och uppmärksammas. Utöver det finns även ett antal debattforum och en rad olika folkmusikbloggar. En av de större är *Folkblogger*²³, Sveriges Spelmäns Riksförbunds egen blogg och som drivs av Sara Parkman. Bloggens syfte är att verka som en kanal där olika personers tankar och idéer får komma fram och höras.²⁴

¹⁷ Dan Lundberg, "Folkmusik – en definitionsfråga". I: *Det stora uppdraget*, s. 225-238.

¹⁸ *Lira Musikmagasin*, ges ut fem gånger om året och utkom för första gången 1994.

¹⁹ *Spelmannen*, Sveriges Spelmäns Riksförbunds (SSR) musiktidning och utkommer fyra gånger per år.

²⁰ *Folkmusik & Dans*, Riksförbundet för Folkmusik och Dans' (RFoD) tidskrift som utkommer med sex nummer per år. < <http://www.rfod.se/index.asp> > (besökt 2011-10-10)

²¹ *Hembygden*, Svenska folkdansringens musiktidskrift som utkommer fyra gånger per år.

< http://www.folkdansringen.se/riks/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=298 > (besökt 2011-10-10)

²² *Folke* i SR P2, sänds en gång i veckan.

²³ *Folkbloggen*, Sveriges Spelmäns Riksförbunds egen folkmusikblogg. < <http://folkblogg.blogspot.com/> > (besökt 2011-10-04)

²⁴ Sara Parkman, "Ett mischmasch av folk och musik!", *Spelmannen* 2011:2, s. 27.

1.4 Avgränsningar

I mina sammanställningar och analyser har jag utgått ifrån åsikter som yttras i mediala former. I förhållande till dagens läge har jag inte gått längre tillbaka än fem år. Anledningen är att jag vill till störst del koncentrera mig på reaktionerna efter SD:s inval till riksdagen hösten 2010 och hur man ställer sig till den politiska diskurs som råder inom den svenska folkmusiken.

1.5 Disposition

Uppsatsen är uppdelad och strukturerad i fyra delar. I det andra kapitlet presenteras en bakgrund om hur konservativa kontra radikala åsikter har förts från 1900-talets början fram till idag; en komprimerad beskrivning som berättar hur utvecklingen av folkmusiken gått till och hur diskussioner inom genren förts i modern tid.

I den tredje delen kommer det göras en redovisning av hur debatten mellan folkmusiken och Sverigedemokraterna förts i media. Utgångspunkten är huvudsakligen de fyra tidningsmagasinen *Folkmusik & Dans*, *Hembygden*, *Lira Musikmagasin* och *Spelmannen*. Sammanflätat med artiklarna kommer det att föras en diskussion runt tradition och problematiseringar kring artiklarnas innehåll.

Det fjärde och avslutande kapitlet är en slutdiskussion för att sammanfatta den information som framförts i kapitel tre.

2.

Folkmusik i förändring

Folkmusiken har ända sedan begreppets tillkomst varit i förändring på olika sätt, både musikaliskt och begreppsmässigt. Dan Lundberg och Gunnar Ternhag skriver i boken *Folkmusik i Sverige* att det är anmärkningsvärt att begreppet fortfarande används i dagligt bruk i och med att begreppets innebörd förändrats över tid.²⁵ Här följer en kort historik kring synförändringar på folkmusiken under historien.

2.1 Folkmusikens början

Under 1700-talets slut började man upptäcka folket på allvar under en period då Europas politiska och sociala situation var skakad. Under den politiska debatt som rädde mellan adeln och borgarklassen växte ordet "folk" fram som flitigt började användas, dels i Tyskland men inte minst i Frankrike där revolution pågick. Folkbegreppet blev ett viktigt prefix i striden mot kungamakten och nya "folk-ord" skapades under denna tid som bland annat "folkfrihet" och "folkmakt". Den tyske författaren Johann Gottfried von Herder är grundaren av termen folkvisa ("volkslied") och blev även tillskriven begreppet "folkets kultur", under andra hälften av 1700-talet. Idéerna om folket fick stor spridning.²⁶

Under 1800-talet bestämmer man sig för att ge begreppet "folk" en tydligare innebörd. Från början så var det en vid och mångtydig term som verkade mer som slagord. Romantikernas fascination kring folkmusiken ledde till en massiv dokumentation och insamling av allmogens musik och dikt.²⁷ De nya folkmusikforskarna presenterade sitt insamlade material som "folkmusik" och bönderna blev dess förespråkare – kulturerepresentanter för det ålderdomliga och genuina.²⁸ Musiken betraktades ur ett nationalromantiskt perspektiv där den folkliga musiken och landspatriotism sammanlänkades. Emellertid uppfattade majoriteten av bönderna sin musik mer som funktion och verktyg i vardag och fest.²⁹ Var kom då denna allmogemusik ifrån; hade folket skapat den själva inom sin egenslutna tradition? Vad betyder att den musiken var den "äkta" och i jämförelse med vad?

²⁵ Dan Lundberg & Gunnar Ternhag, *Folkmusik i Sverige*. Hedemora, 1996, s. 12.

²⁶ Owe Ronström, "Nationell musik? Bondemusik? Om folkmusikbegreppet". I: *Gimaint u Bänskt. Folkmusikens historia på Gotland*, Maria Herlin Karnell & Kerstin Kyhlberg (red.). Visby, 1989, s. 9-11.

²⁷ Ann-Mari Häggman, "Den folkliga musiktraditionen". I: *Musik i Norden*, Greger Andersson (huvudred.). Stockholm, 1997, s. 175.

²⁸ Ronström, "Nationell musik? Bondemusik?", s. 12.

²⁹ Jan Ling, "Upp, bröder, kring bildningens fana. Om folkmusikens historia och ideologi". I: *Folkmusikboken*, s. 18; Jan Ling, *Europas musikhistoria. Folkmusiken 1730-1980*. Solna, 1989, s. 2-3.

Inom den romantiska konstscenen påverkades kompositörer starkt av folkmusikens påtryckningar. Tonsättare som Hugo Alfvén och August Söderman var influerade av folkmusiken och använde sig av sådana melodiska motiv i sina kompositioner och tonsatte även särskilda verk där de inspirerades av folkmusikalisk repertoar (Södermans "Ett bondbröllop" och Alfvéns "Midsommarvaka").³⁰ Folkmusiken träder här in i på den konstnärliga scenen och det skapas en fusion mellan konst- och folkmusik. I samband med det görs det mängder av arrangemang och bearbetningar av folkmusikmaterialet.

Det nationalromantiska intresset för folkmusiken gjorde att dess musik fick en ny position inom högreståndsmaktens musiksamhälle. Musiken blir en nationalsymbol och Sverige får en nationalsång efter en traditionell låt med ny text av Richard Dybeck.³¹ En viktig poängtering är att i och med processen att tillvarata, bevara och utgivning av den folkliga musiken, som fick en enorm popularitet, grundlades en allmän uppfattning om vad folkmusik var för någonting och som fortfarande lever kvar i modern tid.³²

2.2 Folkmusikkommissionen

Inpå 1900-talet levde den romantiska bilden av folkmusiken kvar, men nu startades mer omfattande, seriösa räddningsaktioner för att bevara det traditionella arvet.³³ Den första spelmanstävlingen 1906 i Mora arrangerades av Anders Zorn som var en av många konstnärer och folkmusiksympatisörer som hade funnit ett intresse för folkmusiken. Det här var starten på en medveten gärning för att bevara musiken till eftervärlden innan det var för sent.³⁴ Till sammanhanget hör att majoriteten av musiken som Zorn ansåg som "uråldrig" var musik som hade sitt ursprung i dansmusiken från första hälften av 1800-talet och antagligen inte funnits i Sverige under lång tid.³⁵

Det bildades organisationer och institutioner för dessa ändamål och i Stockholm startades Folkmusikkommissionen som kom att bli den största organisationen i landet för folkmusikinsamling. Dess viktigaste insats var utgivandet av antologin *Svenska låtar* med juristen Nils Andersson i spetsen (som även var med och arrangerade spelmansstämman i Mora 1906 med Zorn). Verket består av tjugofyra band och innehåller omkring tiotusen låtar ifrån olika delar av Sverige. I betydelse för den svenska folkmusiken anses *Svenska låtar* som en av de viktigaste tryckta källorna.

³⁰ Otto Andersson, *Spel opp I spelemänner. Nils Andersson och den svenska spelmansrörelsen*. Stockholm, 1958, s. 36.

³¹ Ling, "Upp, bröder, kring bildningens fana", s. 21-22.

³² Häggman, "Den folkliga musiktraditionen", s. 176.

³³ Häggman, "Den folkliga musiktraditionen", s. 176-177.

³⁴ Krister Malm, *Fyra musikkulturer. Tradition och förändring i Tanzania, Tunisien, Sverige och Trinidad*. Stockholm, 1981, s. 118.

³⁵ Lundberg & Ternhag, *Folkmusik i Sverige*, s. 78.

Den omfattande uppgift folkmusikkommissionen åtog sig med låtinsamlingen kom att ta mycket längre tid än vad de från början räknat med.³⁶

Arbetet med insamlandet av folkmusiken fortsattes på allvar när radioproducenten Matts Arnberg i slutet på 1940-talet startade en omfattande ljuddokumentation av folkmusik i radio. I och med ljudinspelningar skapas en helt ny kontakt mellan traditionsbärare och mottagare. Förmedlingen blir mer direkt, reell och inriktad på specifika personer och inte bara låtarna (som började med utgivningen *Svenska låtar* där spelmannen som individ lyftes fram mer än vad det hade gjorts tidigare). Närbakkontakten via inspelningar avromantiserade folkmusikbegreppet och musiken blev mer jordnära.³⁷

Även om Arnbergs ljudupptagningar av levande traditionsbärare lyckades locka fram ett intresse hos den stora allmänheten så var det främst senare via jazzmusiken den större entusiasmen tog fart. Bland annat Jan Johanssons skiva *Jazz på svenska*³⁸ blev en stor framgång inom dels jazzkulturen men även för folkmusiken. Ett flertal jazzbearbetningar av folkmusikljudinspelningar gjordes av Johansson, Bengt-Arne Wallin, Georg Riedel och Bengt Hallberg och resulterade bland annat i *Äventyr i jazz och folkmusik*³⁹. Ljudinspelningarna valdes att gå separat men parallellt med jazzmusikernas experiment. Det blev ett unikt möte mellan folkmusiker och jazzmusiker där det var som två spår bredvid varandra där originalet var på en sida och det nya arrangemanget på den andra.⁴⁰

2.3 1970-talet

Några av de större förändringar som den svenska folkmusiken dithills hade genomgått skedde under 1970-talet. En alternativ ungdomskultur med rötter i 1960-talets politiska engagemang och intresse, främst medelklassungdomar, spred sig runtom i västvärlden med inspiration från bland annat studentrevolterna i Frankrike 1968.⁴¹ Dessa tankar och idéer spreds till Sverige och fick en stor genomslagskraft. De progressiva och alternativa kulturrörelser som bildades lag också till grund för den "gröna vägen"-period som uppstod i början på 1970-talet. Tankar om att "spela

³⁶ Häggman, "Den folkliga musiktraditionen", s. 177; Boström et al., *Det stora uppdraget*, s. 7; Malm, *Fyra musikkulturer*, s. 118-119.

³⁷ Gunnar Ternhag, "Att rädda några dyrbara lemningar af forna tidens musik. Om folkmusikens källor". I: *Folkmusikboken*, s. 62.

³⁸ Jan Johansson, *Jazz på svenska* (Megafon: MFLP-4), 1964.

³⁹ *Äventyr i jazz och folkmusik* (Caprice: Cap-21475), 1995. För vidare läsning: Toivo Burlin, *Skyskrapornas och de röda stugornas musik. Ett försök till förståelse av fusionen av jazz och svensk folkmusik*. *STM Online* vol. 3, 2000.

< http://musikforskning.se/stmonline/vol_3/burlin/index.php?menu=3 > (besökt 2012-01-07)

⁴⁰ Ville Roempke, "Ett nyår för svensk spelmannsmusik. Om spelmannsrörelsen". I: *Folkmusikboken*, s. 289; Lundberg & Ternhag, *Folkmusik i Sverige*, s. 160-162.

⁴¹ Karin Eriksson, *Svensk folkmusik blir svensk världsmusik. Ideologi i förändring under 1970-tal*. C-uppsats, Uppsala, 2005, s. 20.

själv” och inta en opposition gentemot massproducerad musik och skivbolag öppnade möjligheten av att alla kan spela musik och uttrycka sig med vilka medel som helst. Att ”alla får vara med” påverkade folkmusiken enormt, och återkopplingen till ”folkets musik” passade in i tidens ideologi.⁴² Dessa förändringar var det de nya unga aktörerna som låg bakom. Genom den nya vägen började en utmaning mellan unga och gamla.⁴³ Men i och med 1970-talets folkmusikvåg uppstod ett nytt spelintresse med en ny generation som prövade folkmusikens kvaliteter på helt nya sätt. Man stod för utvecklandet av nya klanger, lade till nya instrument och även ett intresse att avdamma musikaliskt material i gömmorna.⁴⁴ Entusiasterna upptäckte att folkmusiken kunde blandas med andra musikgenrer såsom rock och jazz. En mängd olika folkmusikband började komma fram i den här vevan, och musiken började experimenteras på ett nytt sätt än tidigare.⁴⁵

Möjligheten att få utbilda sig och lära sig folkmusik i undervisningssammanhang hade praktiskt taget inte funnits förrän under denna period. Folkmusiken började organiseras i institutionaliserade former och skapade möjligheter för individen. 1976 ordnade spelmannen Ole Hjorth så att folkmusiker fick chansen att ta en högskoleexamen inom ämnet folkmusik på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.⁴⁶

Men i och med det nya unga intresset för folkmusiken och ideologin om att ”alla kan spela” så öppnade det troligtvis möjligheter för flertal människor. En ny syn på hur man tar vara på folkmusikens låtar, traktering och efterlämnande.

2.4 Modern tid

Under 1980-talet fortsatte utvecklingen av folkmusikbanden och ett medvetet arbete med att förnya folkmusiken. Folkmusikens inträde på musik- och folkhögskolor breddades och musikers innovationsvilja satte spår i folkmusikeleverna. Med tillbakalutning på 1970-talet och inspiration från andra länders folkmusik började betydelsefulla band såsom Groupa och Filarfolket och plocka in nya ”icke-folkmusikaktiga” instrument som saxofon, trumpet, tvärflöjt med mera.⁴⁷ Ale Möller gav ut skivan *Bouzoukispelman*⁴⁸ där begreppet ”spelman” i förhållande till ett nytt osvenskt instrument gav en ny aspekt på den svenska folkmusiken, och där han exempelvis inkorporerade bouzoukin i svensk folkmusiktradition. I mitten på 1980-talet startades bandet Hedningarna som

⁴² Ramsten, *Återklang*, s. 79.

⁴³ Eriksson, *Svensk folkmusik blir svensk världsmusik*, s. 20.

⁴⁴ Gunnar Ternhag, ”Spelmän i lag”. I: *Folkmusikvägen*, Birgit Kjellström et al. Stockholm, 1985, s. 42.

⁴⁵ Häggman, ”Den folkliga musiktraditionen”, s. 181.

⁴⁶ Ternhag, ”Spelmän i lag”, s. 19; Lundberg & Ternhag, *Folkmusik i Sverige*, s. 180.

⁴⁷ Per Gudmundson, *Spelmansrörelsen och traditionsbegreppet. En liten studie i form och funktion*. AB-uppsats, Uppsala, 1986, s. 19; Lundberg & Ternhag, *Folkmusik i Sverige*, s. 164-165.

⁴⁸ Ale Möller, *Bouzoukispelman* (Giga: Glp-11), 1986.

skapade ett "sound" där klangen förknippades med en äldre typ av folkmusik och blandades med rockmusikaliska referenser. Instrument som säckpipa, moraharpa (äldre typ av nyckelharpa) och vevlira förstärkte anknytningen till medeltidsmusik och låtarnas avskalade arrangemang där melodier kopplades till bordun och en rytm. Hedningarnas anammande av "bordunrock" var banbrytande för den svenska folkmusikutvecklingen och skulle inspirera många efterkommande band.⁴⁹

I slutet på 1980-talet beslöt brittiska skivbolag att en ge ett övergripande genrebegrepp för musik i marknadsföringen av global populärmusik – "världsmusik". Anledningen till begreppets skapande var att kunna stoppa svärdefinierad musik i ett eget fack och har fått beteckna musikkulturer runtom i världen. Fackets bredd och beteckningens användning i olika sammanhang ledde till en begreppsförvirring.⁵⁰ Delvis grundar sig förvirringen i att begreppets innebörd utvecklades snabbt på kort tid och vidgats i synen på vilken musik som ingår inom "världsmusik"-facket.⁵¹

Allteftersom fortsatte trenden att blanda folkmusik över nationsgränser och traditioner. Folkmusikensembler började bli mer vanligare än solospel och spelmanslag.⁵² Under 1990-talet blev en tendens att allt fler musiker breddade sin kompetens med att bli pedagogiska musikförmedlare. Musiker hade pedagogiska utbildningar där yngre folkmusiker fick lära sig stildrag, teknik och låtrepertoar. En utveckling som fortsatt in på 2000-talet.⁵³

Jag vill poängtera att detta inte är en komplett historik kring folkmusiken i Sverige, men är exempel som påvisar hur folkmusiken har förändrats under längre tid. Detta för att få en bild av hur den svenska folkmusiken i omgångar fått inspiration utifrån, konstruerats och rekonstruerats.

⁴⁹ Lundberg & Ternhag, *Folkmusik i Sverige*, s. 166 & 177; Häggman, "Den folkliga musiktraditionen", s. 182.

⁵⁰ Häggman, "Den folkliga musiktraditionen", s. 182.

⁵¹ Rasoul Nejadmehr, "Världsmusik – de överraskande mötenas musik", *Folkmusik & Dans* 2004:1. < <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=194&old=1> > (besökt 2012-01-19)

⁵² Anders Wennerstrand, *Det nya folkets musik. En studie av några unga folkmusiker*. C-uppsats, Uppsala, 1998, s. 15.

⁵³ Mats Johansson, *Stil som retorik och praxis. En musikanthropologisk studie av nutida svensk folkmusik*. Universitet i Bergen, 2001, s. 48.

3. Svensk folkmusik i media

3.1 Folkmusiken mot främlingsfientlighet

I det andra numret av musikmagasinet *Lira* 2010 hävdar chefredaktören Jonas Bergroth att vi just nu lever i en kulturpolitisk brytningstid. Delvis syftar han på den borgerliga regeringens beslut att lägga ned musikstiftelsen Rikskonserter, som verkställdes vid årsskiftet 2011, och hur Rikskonserterns betydande roll kommer ersättas av olika musikevenemang och festivaler. Bergroth poängterar den faktiska brytningspunkt som existerar och den osäkerhet samtiden kan uppleva inför framtida förändringar.⁵⁴ 2009 gjorde Bergroth en intervju med Jan Ling till *Svenska Turistföreningens årsbok* där Ling uttalade sig såhär:

Nationalismen är kanske en död ideologi, men jag tror alltid det finns en latent oro för vad det här med invandring och främmande människor innebär. Och rätt vad det är i någon tid av osäkerhet, när man vill skydda just det egna landets bilarbetare eller vad det nu är, då finns det risk att någon lyfter upp det här som någon sorts nationell identitet i alla fall. Och börjar du med protektionism, då jäklar anamma är man inne på något obehagligt. Därför är det viktigt att visa på det här: det kommer hela tiden utifrån.⁵⁵

Jan Ling skulle bara veta hur rätt han hade med tanke på det som skedde ett år senare.

Hösten 2010:s inval av Sverigedemokraterna i riksdagen den 19 september var starten på en sällan skådad (politisk) debatt för den svenska folkmusiken. Jimmie Åkesson inträdde på Riksmötets öppnande i Storkyrkan i en lånad Blekingedräkt ifrån Skansen och menade att han bar den för dagens högtid och respekt inför kungen. SD:s budgetidéer om att satsa mindre pengar på Moderna museet och eventuellt lägga ner Världskulturmuseet för istället gå i god för att värna om det svenska kulturarvet blev en laddad ideologisk diskussion i riksdagen.⁵⁶ Detta ledde till stora debatter och aktioner inom den svenska folkmusiken där ambitioner om att påvisa folkmusikens betydande sammankoppling mellan traditionell och internationell musik.

Bland annat bildades nätverket FMF som startades av en grupp folkmusikaktörer via Facebook. Nätverket formades efter medlemmarnas reaktioner på folkmusikens användande som politiskt "symbol och slagträ"-syfte och SD:s tankar om att den svenska folkmusiken skulle förbli ett le-

⁵⁴ Ledaren, "Det är en kulturpolitisk brytningspunkt nu igen...", *Lira* 2010:2, s. 7; Hemsida för Rikskonserter. < [http://www.rikskonserter.se/\(S\(p1fkzv45p5ebc4ny53c4g245\)\)/Pages/Start.aspx](http://www.rikskonserter.se/(S(p1fkzv45p5ebc4ny53c4g245))/Pages/Start.aspx) > (besökt 2011-11-06)

⁵⁵ Jonas Bergroth, "Ett svängande svenskt potpurri". I: *STF:s årsbok 2009 – Äkta svenskt. En mångfaldig resa i tiden*, Märten Leo et al. (red.). Stockholm, 2009, s. 186.

⁵⁶ Mikael Bondesson, "SD:s ledamöter lämnade Storkyrkan", *Dagens Nyheter* 5/10 2010. < <http://www.dn.se/nyheter/valet-2010/sds-ledamoter-lamnade-storkyrkan> > (besökt 2011-11-06); Märten Arndt-zén, "Censur och mångkultur heta i riksdagens kulturdebatt", *SR Kulturnytt* 16/12 2010. < <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=4243660> > (besökt 2011-11-06)

vande museum. I deras "knätofsmanifest" finns det tre huvudpunkter som står dels för att inte polarisera svensk folkkultur och mångfald, dels att låta personer inom folkmusiketablissemangen få ingå i kulturdebatten tillsammans med politiker för att kunna göra debatten mer jämställd, och sista punkten handlar om FMF:s vilja att vidga den allmänna synen på svensk folkkultur. De talar även om att bilden av folkkultur är förlegad och vill istället lyfta fram den som en föränderlig tradition med utövare på olika nivåer. I SD:s valmanifest uttalas deras ambition att ge "ett utökat stöd till sådan verksamhet som bevarar och levandegör det svenska kulturarvet".⁵⁷ Den 19 oktober var FMF initiativtagare till en landsomfattande manifestation där personer demonstrerade emot främlingsfientlighet och SD:s kulturpolitiska förslag om att stänga ute annan kultur. "Vi vill inte ha en nationalistisk stämpel" skrev FMF i en debattartikel på SvD Brännpunkt.⁵⁸ Officiella manifestationer ägde rum i Stockholm, Göteborg, Malmö, Arvika och Umeå men även i Östersund och Malung engagerade sig personer för att stödja debatten. Pia Qvarnström, en av initiativtagarna till FMF, uttalade sina förhoppningar i *Helsingbords Dagblad*: "Vi hoppas att manifestationen märks, att folk ser oss och får en tankeställare kring vad som är folkkultur. Folkkultur är en gränslös företeelse."⁵⁹

En kulturpolitisk debatt och en gratiskonsert arrangerades samma kväll på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Medverkande i debatten var Ale Möller, musiker och professor i världsmusik, Ingela Thalén, ordförande för Svenska folkdansringen, Christer Nylander, riksdagsledamot för Folkpartiet i Riksdagens kulturutskott, Jonas Bergroth, chefredaktör för *Lira*, Dan Lundberg, chef för Svenskt visarkiv, Berit Högman, socialdemokratisk ordförande i Kulturutskottet och Sven Ahlbäck, professor i svensk folkmusik.⁶⁰ Inga medlemmar från Sverigedemokraterna medverkade i debatten. Sara Parkman, medlem i FMF, menade att ambitionen var att inte enbart fokusera på Sverigedemokraterna utan att diskutera den mediala och cementserade bilden av svensk folkkultur.⁶¹ Jonas Bergroth sade i en intervju i radioprogrammet *Folke* att kvällens debatt inte

⁵⁷ Minja Klevebrant, *Traditionsbärare – är du genuin nog? Om föreställningar, känslor och värderingar sammankopplade med min identitet som spelman och folkmusiker*. Uppsats för 7,5 poäng i konstnärlig forskning, Göteborg, 2011, s. 9; *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 6; Jimmie Åkesson, *99 förslag för ett bättre Sverige. Sverigedemokraternas kontrakt med väljarna 2010-2014*, 2010. < <http://sverigedemokraterna.se/files/2011/06/Sverigedemokraterna-Valmanifest-2010.pdf> > (besökt 2011-11-06)

⁵⁸ Nätverket FMF, "Vi vill inte ha en nationalistisk stämpel", *SvD Brännpunkt* 4/11 2010. < http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/vi-vill-inte-ha-en-nationalistisk-stampel_5610993.svd > (besökt 2011-11-14)

⁵⁹ Okänd skribent, "Folkkultur är en gränslös företeelse", *Helsingbords Dagblad* 19/10 2010. < <http://hd.se/noje/2010/10/19/folkkultur-ar-en-granslos/> > (besökt 2012-01-07)

⁶⁰ *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 6; Elin Herlitz, "Folkmusiker tog avstånd från SD", *Yelah* 22/10 2010. < <http://www.yelah.net/samhalle/aktuellt/folkmusik-mot-sd?view=print> > (besökt 2011-11-14)

⁶¹ Berit Nygren, "Svensk folklig kultur – vad är det egentligen??", *Mitt i musiken* 22/10 2010. < <http://sverigeradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3358&artikel=4121120> > (besökt 2011-11-28)

skulle sluta med ett vinnande slag utan att det istället kunde leda till att man "samlade styrkor" mot främlingsfientliga grupper.⁶²

En vecka tidigare hade *Folke* bjudit in fyra personer till debatt i programmet där man skulle diskutera Sverigedemokraterna och folkmusiken. Riksspelmannen Marie Stensby deltog som talesperson för Sverigedemokraternas och ingick i en panel med Pär Moberg, Ale Möller och länsmusikkonsulenten Lotta Johansson.⁶³ I efterhand blev programmet omdiskuterat angående tre stycken representanter för folk- och världsmusiken mot en sverigedemokrat. Efter ett antal kritiska kommentarer kring "tre mot en"-situationen svarade programledaren Per Gulbrandsen att han förstod kritiken men att det in i det sista var oklart om någon sverigedemokrat skulle ställa upp i programmet:

Vi tvingades förbereda för en diskussion OM Sverigedemokraternas musiksyn och bjöd in tre deltagare till detta samt skickade ut pressmeddelande med deras namn. Då i sista stund fick vi ett helt oväntat namn från SD, Marie Stensby som få i folkmusikvärlden kände till hade blivit Sverigedemokrat. Så där stod vi med ett en situation i studion där det hade varit oartigt att lyfta ut de redan inbjudna debattörerna. Jag gjorde som programledare vad jag kunde för att båda sidorna skulle få ge sin syn och tala till punkt. Sedan är det upp till lyssnaren att bedöma resultatet.⁶⁴

Starten på debatten gav avtryck i folkmusikmagasinens innehåll. I det fjärde numret av *Spelmannen* kunde man dels läsa en intervju med Johan Ronström (en av grundarna av FMF), FMF:s egna debattinlägg och dessutom ett längre utlägg ifrån Sven Ahlbäck med flera lärare på diverse musikhögskolor och universitet. De två senare artiklarna fanns även med i *Folkmusik & Dans*⁶⁵ femte tidningsutgåva det året och som nästan enbart innehöll artiklar kring manifestationerna och främlingsfientlighetsdebatten.⁶⁶ Ämnet var rykande hett i och med att händelserna hade ägt rum bara några veckor innan dessa två tidningar gavs ut. Eva Rune skrev på ledarsidan i *F & D* att folkmusiken hade blivit en arena för nationalistiska, kulturpolitiska strider. Att även om de flesta utövare inom folkmusiken i första hand vill spela, sjunga och dansa så måste man vässa sina argument och visa var man står någonstans i debatten. Folkmusikern Mattias Pérez skriver att det enda hotet som kan hindra och förstöra den svenska folkmusiken skulle vara SD. Han talar även

⁶² *Folke* 24/10 2010.

⁶³ *Folke* 17/10 2010.

⁶⁴ Per Gulbrandsen skrev ett kort svar på kritiken angående varför det blev tre mot en i programmet på *Folkes* hemsida. Publiceringsdatumet är okänt. < <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2487&artikel=4113952> > (besökt 2011-11-28)

⁶⁵ Förkortas härnäst efter *F & D*.

⁶⁶ Nätverket FMF, "Svensk kultur lever i sin samtid", *Spelmannen* 2010:4, s. 28; Sven Ahlbäck et al., "Kultur går tvärs mot nationsgränser", *Spelmannen* 2010:4, s. 26-28. Se även: Nätverket FMF, "Vi vill inte ha en nationalistisk stämpel", *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 7; Sven Ahlbäck et al., "Det finns svensk kultur!", *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 10-11.

om berikningen inom svensk folkmusik av innovation genom inspiration och poängterar hur hans egna musikintressen inom andra genrer färgat av sig på sitt eget spel inom folkmusiken:

Svensk folkmusik har en stark identitet och rik historia, men den är inte ett statiskt fenomen, utan en högst levande kulturform, som i likhet med svenska språket utvecklas genom att leva i sin samtid.⁶⁷

Både *Hembygden* och *Lira* skriver inte om höstens 2010:s manifestationer och debatter i samma utsträckning såsom *F & D* och *Spelmannen*. I *Liras* fall finns ett antal inlägg som berör debatten, emellertid inte många. Det kan naturligtvis ha och göra med att det är ett musikmagasin som inefattar inte bara folkmusik utan även andra genrer. Även om de uttalanden som gjorts i *Hembygden* varit få så har de varit en tydlig markering av att de inte vill bli besläktad med främlingsfientliga åsikter. ”Använd inte vår verksamhet som slagträ!”, utbrister Svenska folkdansringens ordförande Ingela Thalén.⁶⁸ I nummer 3 och 4 av *Hembygden* (före och efter manifestationerna) skriver Thalén om vikten att dels värna om den svenska folkkulturen men även inkludera det mångkulturella:

VI är alla folk. Vi vill belysa hur viktigt det är att vårda det svenska kulturarvet och samtidigt stödja invandrades kulturarv. Det finns ingen motsättning mellan dessa. Påståendena om att vi inte vårdar vårt kulturarv och att olika kulturer inte skall leva tillsammans utan vara isolerade från varandra behöver bemötas också i den offentliga debatten.⁶⁹

I det fjärde och årets avslutande nummer sammanfattar Thalén de omvälvande saker som skett för folkmusiken under året 2010, inte minst under hösten. Svenska folkdansringens egna projekt och även de i samarbete med RFoD och SSR nämns och de politiska förändringarna för folkmusiken i och med det nya partiet i riksdagen. FMF antyds som ett nätverk med en sund inställning till folkkulturens musik och dans är ”samarbeten över gränser och mellan individer”.⁷⁰

Även om *Hembygden* inte har en lika radikal inställning som *F & D* finns ambitionen att leva med sin kultur i samtiden och inte betrakta det som en museal företeelse. Göran Andersson skrev en artikel kring kanonbildningens ”skapande” av svenska folkdansen i *Hembygdens* fjärde nummer: ett jordnära exempel på ifrågasättandet av mytbilden kring folkdanskanoniseringen i folkdansringens egen tidning.⁷¹

⁶⁷ Mattias Pérez, ”SD – enda hotet mot svensk folkmusik”, *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 8.

⁶⁸ Alexander Kuprijanko, ”Folkmusiker vägrar dansa med SD”, *Sydsvenskan* 3/10 2010. < <http://www.sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article1255524/Folkmusiker-vagnar-dansa-med-SD.html> > (besökt 2011-11-14)

⁶⁹ Ledaren, *Hembygden* 2010:3, s. 3.

⁷⁰ Ledaren, *Hembygden* 2010:4, s. 2.

⁷¹ Göran Andersson, ”Skapandet av svensk folkdanskanon”, *Hembygden* 2010:4, s. 4-7.

En av de mer flitiga skribenterna i *Lira* har varit den nuvarande chefredaktören Jonas Bergroth med debattkommentarer på ledarsidan. Under våren 2009:s andra nummer kommenterade han folkmusikens mytbildning. Kommenterarna är en hänvisning till en intervju med Esbjörn Hazelius senare i samma nummer som tycker att *Lira* borde skriva om "folkmusikbluffen" och "skapandet" av den svenska folkmusiken i början på 1900-talet.⁷² Jonas Bergroth skrev i *Liras* fjärde nummer 2011 en artikel kring musikaliska samband mellan folkmusiken och högerextremismen. Bergroth tog upp personer som Anders Behring Breivik som, exakt två månader innan tidningens utgivelse, utfört massakern på 69 personer på den norska ön Utøya den 22 juli⁷³, artisten Saga som blev uppmärksammad i och med terrorådalen i Norge då Breivik i sitt manifest hyllat den svenska artisten⁷⁴ och den svenska politiska högerpopulismen.⁷⁵ Artikeln kom även i samband med att *Lira*-skribenten Sara Parkman medverkat i SVT:s Kulturnyheterna och blivit uthängd på högerextrema nätsidor. Inslaget handlade om "Min musik – Folkets musik", en samtalsdiskussion som ägde rum på Skansen där en panel diskuterade högerextremisters påverkan på folkmusiken. I debatten medverkade bland annat Parkman som redogjorde i nyhetsinslaget vad som hade diskuterats under dagen. Ett inslag som blev en stormande diskurs på nätsidan Nationell.nu där det i kommentarspalten först pratades om Skansendebattens innehåll men som sedan gick över i grovt personangrepp mot Parkman.⁷⁶

Bergroth inleder texten med att upp exempel från sommarens Korröfestival i Småland där det hade lagts upp ett videoklipp på den högerextrema nätsidan Realisten, via Youtube, av nationalist Alexander Helgesson. Rubriken till klippet var "Korrö Folkmusikfestival återspeglar den sanna folkgemenskapen" där han beskrev sina upplevelser och tankar kring den svenska kultur och etniska homogenitet som råder på festivalområdet. Men Helgesson menade också att det finns en "sund mångkultur i bemärkelsen att olika kulturer, var för sig, kan ta lärdom av och inspireras av varandra utan att inkräkta på varandra".⁷⁷ I Smålandsposten uttalade sig Anders Smedenmark, producent för festivalen, att Helgesson har en missuppfattning kring vad folkmusik är eller var

⁷² Ledaren, "Feeling för ursprung åt alla rotlösa" *Lira* 2009:3, s. 5; Jonas Bergroth, "Strängmästaren som blir vispoet", *Lira* 2009:3, s. 30.

⁷³ Okänd skribent, "Anders Behring Breivik", *Nationalencyklopedin*. < <http://www.ne.se/anders-behring-breivik> > (besökt 2011-11-21)

⁷⁴ Jesper Ericson, "Kalmarsångerska hyllas av mördare", *Barometern Oskarshamns-Tidningen* 29/7 2011. < <http://www.barometern.se/nyheter/kalmar/kalmarsangerska-hyllas-av-mordare%282879769%29.gm> > (besökt 2011-11-21)

⁷⁵ Jonas Bergroth, "Musik för korståg", *Lira* 2011:4, s. 22-26. Se även på internet: < <http://www.lira.se/article.asp?articleId=5562> > (besökt 2011-11-21)

⁷⁶ Okänd skribent, "Nationell Idag skriver fruktansvärt obehagligt om folkmusik", *Nationell.nu* 27/8 2011. < <http://www.nationell.nu/2011/08/27/nationell-idag-skriver-fruktansvart-obeagligt-om-folkmusik/> > (besökt 2011-11-25)

⁷⁷ Alexander Helgesson, "Korrö Folkmusikfestival återspeglar den sanna folkgemenskapen", *Realisten* 3/8 2011. < <http://www.realisten.se/2011/08/03/korro-folkmusikfestival-aterspeglar-den-sanna-folkgemenskapen/> > (besökt 2011-11-21)

den kommer ifrån. Dock svarade Alexander Helgesson på Smedenmarks kritik i kommentarspalten där han utvecklade sin syn på folkmusiken:

Dessutom är det klart att svensk kultur och folkmusik inspirerats av andra kulturer, men hur man än vänder och vrider på saken så finns det en genuin svenskhet och den är värd att hyllas och bevaras av oss svenskar precis som att kurderna värnar kurdisk kultur, samerna samisk kultur och judarna sin kultur. Trist också att folkmusikscenen i Sverige måste delta i tävlingen om att få vara mest politisk korrekt. Att agitera emot dem som försvarar den svenska kulturen är inget att man kommer att tjäna på i längden.⁷⁸

Bergroths artikel väckte gensvar och blev kommenterad på flera olika håll. I *Sydsvenskan* tyckte Patrik Svensson att artikeln bara redogjorde högerextremisters favoritmusik utan att egentligen säga vad Bergroth själv tyckte om saken.⁷⁹ Gunilla Brodrej, i *Expressen*, ställde sig undrandes till Smedenmarks uttalande om Alexander Helgessons missuppfattning:

Hans [Helgesson] syften för att befinna sig på Korrö må vara annorlunda än de andras. Men det han hör och ser när de bleka svenskarna spelar och dansar tillfredsställer hans önsknings. Det må svida hur mycket som helst i sårade folkmusikers själar. Om inte den etniska homogeniteten på Korrö ska dra till sig fler trygghetsknarkande nationalister så får man se över artistlistan till nästa sommar.⁸⁰

Aftonbladets Mikael Strömberg beskrev de upprörda känslorna kring debatten som positiva vilka gjorde, ansåg han, att musiken inte hamnade i ett "slätkammat kulturliv".⁸¹ Undringarna kring artikeln fortsatte i *Liras* nästa nummer där bland annat Helgesson själv kommenterade texten. Han ansåg att Bergroth utnyttjade situationen med att smutskasta nationalister och att artikeln innehöll begreppsförvirring av nationalism och nazism.⁸² Musiketnologen Benjamin R. Teitelbaum betonade att man ska vara försiktig med hur man sammankopplar andra människor tillsammans med Breivik.⁸³ Bergroth svarade att artikeln var ett sätt att se hur liknande idéer kunde sammanlänkas hos de exempel han tog upp i artikeln (Saga, Svenskarnas parti, Sverigedemokraterna och även Breivik). En poängtering ifrån Bergroth var att artikeln inte skulle ses som opartisk där allas röst inkluderas, utan att det var artikelförfattaren som själv prövade dessa sammankopplingar.

⁷⁸ Annie Olausson, "Korröfestivalen hyllas av nazister", *Smålandsposten* 8/8 2011.

< [http://www.smp.se/nyheter/tingsryd/korrofestivalen-hyllas-av-nazister\(2890972\).gm](http://www.smp.se/nyheter/tingsryd/korrofestivalen-hyllas-av-nazister(2890972).gm) > (besökt 2011-11-21)

⁷⁹ Patrik Svensson, "Platt fall", *Sydsvenskan* 22/9 2011.

< <http://www.sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article1548733/Platt-fall.html> > (besökt 2011-11-28)

⁸⁰ Gunilla Brodrej, "Korröeringar behövs", *Expressen* 5/10 2011.

< <http://www.expressen.se/kultur/1.2581931/korrogeringar-behovs> > (besökt 2011-11-28)

⁸¹ Mikael Strömberg, "De bruna skuggornas musikideologi", *Aftonbladet. Muzikbloggen* 25/11 2011.

< <http://blogg.aftonbladet.se/muzikbloggen/2011/11/de-bruna-skuggornas-musikideologi> > (besökt 2011-11-28)

⁸² Alexander Helgesson, "Jag är nationalist", *Lira* 2011:5, s. 9.

⁸³ Benjamin R. Teitelbaum, "Människor inte monster", *Lira* 2011:5, s. 9.

3.2 Tradition och förnyelsedebatten

Sara Parkman skrev 2010 en krönika i *Liras* säsongsavslutande nummer om höstens händelser och om vikten av att försöka få bort folkmusiken från stereotypa sammanhang:

Vad kommer hända när folkmusiker tar plats på dimmig och creddig klubbscen? När den svenska folkmusiken får bli soundtrack till en tv-serie om hipa innerstadsmänniskor? Jag tror att det är precis det som behövs för att omforma bilden av svensk folkmusik och dess användningsområden. Den dagen vi kommer bort från fördomarna om nävernationalistiska, museala ideal, då kommer folkmusikens möjligheter att växa grandios!⁸⁴

Hon uttryckte även sitt missnöje med att Sverigedemokraterna "nallade hennes musik", lite det som bland annat Mattias Pérez och Ingela Thalén var inne på. Fenomenet Parkman, Pérez och Thalén pratar om skulle kunna beskrivas som en "spridning av ett virus" där Sverigedemokraterna skapar problem för folkmusikutövare när de "rör" vid vissa områden. "Vem räddar mångfalden i den svenska kulturhistorien undan SD:s kvävande omfamning?", skrev Maja Hagerman i sin DN-artikel.⁸⁵ Hur många kan eller vill använda en Blekingedräkt med samma säkerhet idag efter Åkessons användande av dräkten?

I juni 2011 höll Sveriges Hembygdsförbund riksstämman i Karlstad och Karl-Axel Branzell, ordförande i Värmlands hembygdsförbund, tog initiativet till en manifestation på Stora torget med mottot "Hembygd för mångfald". En handling som ville poängtera respekten för varandras olikheter och alla människors lika värde. Manifestationen ingick i Mångfaldsdagarna och under dagen förekom föredrag om extremhögern och kulturarv.⁸⁶ Det delades även ut pris för "Bästa insats för främjande av mångfald" vilket gick till Frödingskolans samtalsprojekt "Emilia". Ett arbete vars ambition var att "bygga broar och öka självkänslan hos alla barn och unga som har flera kulturer", säger Iréne Lidström som är rektor på Frödingskolan.⁸⁷ Branzell betonade invandrarnas betydande kunskap för den svenska kulturen och även vikten av hembygdsbegreppet:

De nya svenskarnas kunskap kommer till nytta för Sverige, och vi vill att de ska uppleva att de har en gemenskap med Sverige. [...] De som kommer hit har också hemlängtan till sin hembygd, de vill också bevara sina traditioner. De ska vi ha förståelse för.⁸⁸

⁸⁴ Sara Parkman, "Att hålla folkmusiken i rampljuset", *Lira* 2010:5, s. 74.

⁸⁵ Maja Hagerman, "Kulturskymningens parti", *Dagens Nyheter* 17/10 2011.

⁸⁶ Per Mojanis, "Hembygdsförbundet och SD i manifestationskrock", *Nya Wermlands-Tidningen* 31/5 2011.
< <http://nwt.se/karlstad/article913592.ece> > (besökt 2011-12-14)

⁸⁷ Okänd skribent, "Frödingskolan prisades för mångfaldsarbete", *Nya Wermlands-Tidningen* 1/6 2011.
< <http://nwt.se/karlstad/article914774.ece> > (besökt 2011-12-14)

⁸⁸ Ola Bjärnek, "Vi ska ta vara på dem som kommer hit", *Nya Wermlands-Tidningen* 3/6 2011.
< <http://nwt.se/karlstad/article915275.ece> > (besökt 2011-12-14)

Samma dag, inte långt därifrån, på Soltorget i Karlstad manifesterade Sverigedemokraterna för hembygden och även iklädda folkdräkter. SD:s distriktsordförande Runar Filper menade att deras aktion skulle ses som motvikt mot Hembygdsrörelsens. Filper uttalade att SD:s ambition var att slå vakt om hembygdens arv, och att bära folkdräkt var ett kvitto att man visade det.⁸⁹ Men med vilka värderingar? Medan hembygdsrörelsen vill välkomna mångfald och ta avstånd ifrån främlingsfientlig politik står Sverigedemokraterna på ett annat torg i samma stad och vill värna om hembygden men ta avstånd ifrån det mångkulturella. Karl-Axel Branzell ansåg innan att det var bra att bägge parterna deltog under ordnade former och att båda fick chans att yttra de åsikter de står för.⁹⁰ Det här är ett exempel där det blir problematiskt för hembygdens medlemmar när folkdräkten används i olika syften, och de diametralt olika åsikter som yttras via dräkten.

Lättare blev det inte heller när det visade sig att Filper hade klätt på sig sina folkdräktsbyxor bakvänt, utan att själv märka det.⁹¹ Sånär skrev Alex Bengtsson, från den antirasistiska stiftelsen Expo, i en artikel:

Sverigedemokraternas hembygdsvurm bör således ses som populistiska och miserabla försök att försöka vinna politiska poänger i sin kamp mot att människor från utomeuropeiska länder ska kunna sätta bo och stadga sig i Sverige. Det är också en lönlös strategi då Hembygdsrörelsen med den expertis som rörelsen besitter bör kunna slå hål på SD:s enkla lösningar och verklighetsbeskrivning.⁹²

I en intervju med Runar Filper berättade Filper att han läst att mångfaldsdagen skulle vara ett initiativ att ta folkdräkten ifrån dem (SD).⁹³ Men vem är det egentligen som tar folkdräkten ifrån vem? Den före detta SD-ledamoten Levi Klausen i Filipstads kommunfullmäktige sade 2007 i en intervju att SD i Filipstad skulle driva frågor om att bevara den svenska kulturen. Som följdfråga om vad de menade med det svarade Klausen: fornminnen, julafton och midsommar; tre exempel som skulle "försvinna" genom den svenska invandringen.⁹⁴ På begäran ifrån riksnivå lämnade Levi Klausen sin post som ledamot i januari 2011.⁹⁵

I det femte numret av *F & D* ställdes frågan om det finns svensk folkmusik och kultur. Flera citat förekom från olika personer, bland annat ifrån Lars Lilliestam, som är professor i musikvetenskap vid Göteborgs universitet, som uttalade sig om att det aldrig har funnits något "genuint

⁸⁹ Ola Bjärnek, "Alla nya svenskar ska kunna få svensk identitet", *Nya Wermlands-Tidningen* 3/6 2011. < <http://nwt.se/karlstad/article915172.ece> > (besökt 2011-12-14)

⁹⁰ Mojanis, "Hembygdsförbundet och SD i manifestationskrock", *Nya Wermlands-Tidningen* 31/5 2011.

⁹¹ Bjärnek, "Alla nya svenskar ska kunna få svensk identitet", *Nya Wermlands-Tidningen* 3/6 2011.

⁹² Alex Bengtsson, "När Muhammed som rondellhund blev mer svenskt än ett folkdanslag", *Näverluren* 2011:2, Medlemsskrift för Värmlands Hembygdsförbund, s. 16-17.

⁹³ Mojanis, "Hembygdsförbundet och SD i manifestationskrock", *Nya Wermlands-Tidningen* 31/5 2011.

⁹⁴ *Värmlandsnytt* 16/12 2010. < http://svt.se/2.33874/1.2270761/spika_upp_grishuvuden_pa_ytterdorrarna > (besökt 2011-12-15)

⁹⁵ Britta Staake, "Levi Klausen (SD) avsäger sig uppdrag", *Värmlands Folkblad* 1/5 2011.

< <http://www.vf.se/nyheter/filipstad/levi-klausen-sd-avsager-sig-uppdrag> > (besökt 2011-12-14)

svenskt” och kommer inte att göra heller.⁹⁶ Men på efterföljande sida fick dessa teser mothugg från ledarna på olika musikhögskolor med rubriken ”Det finns svensk kultur!” Sven Ahlbäck, som var talesman för ledarna, skrev att kultur inte handlar om nationella etiketter utan ”en gemenskap som går tvärs mot nationsgränser”. Att man ska se det som något inkluderande istället för exkluderande. Ahlbäck går även emot kulturministern Lena Adelsohn Liljeroths uttalande om det inte finns någon specifik svensk folkkultur. Han tar det svenska språket som exempel på något som är svenskt och menar att även att det är bra att diskutera myter kring kultur. Ahlbäck menar att det blir problematiskt för debatten att säga svensk kultur inte existerar och därmed ger Sverigedemokraterna mer vatten på sin kvarn:

Att fränkänna människor tillhörighet till och ägande av gemensamma kulturarv, fränkänna att människors kreativitet och bruk av kulturella uttryck över generationer skulle komma till uttryck i någon mening unik kultur, det är inte ett konstruktivt sätt att bemöta främlingsfientlighet.⁹⁷

Liljeroth sade senare i en intervju med Lars Farago att hon tidigare eventuellt uttryckte sig lite ogenomtänkt. Hon menar att det finns svensk kultur men att den inte uppstått ur en svensk ursprunglig källa, utan blivit influerad från olika delar av världen under historiens lopp.⁹⁸ Liljeroths uttalande om att svensk kultur inte fanns kan handla om en undanflykt om att inte bli förknippad med SD. Hennes kommentar, angående det förhastade uttalandet, i efterhand kan tyda på en panikartad och osäker redovisad åsikt.

Vad tycker då Sverigedemokraterna själva att svenskhet är? Alex Bengtsson ställde samma fråga i en artikel där han visade exempel på SD:s motsägelsefulla påståenden. I en enkätutfrågning med unga sverigedemokrater ställdes frågan vad de ansåg att det svenska kulturarvet var för något. I svaret från ungdomarna yttrades ingenting om hembygdsföreningar, bygdegårdar, folkdanslag eller dräkter.⁹⁹ När Louise Epstein bjöd in Jimmie Åkesson till sitt radioprogram för att ta reda på vad svenskhet är visade det sig svårt att definiera. Ivan Garcia, som var gäst i programmet, uttalade i slutet av programmet att det var inte helt lätt att förstå hur man blir svensk utifrån samtalet med Åkesson. Louise Epstein kommenterade att hon kunde förstå varför Åkesson inte kunde svara på hur man blir svensk, i och med begreppets otydliga definition.¹⁰⁰

Genom undersökningar har det visat sig att en av de mest populära adventsångerna i Sverige är psalmen ”Härlig är jorden”, som även är ofta spelad vid begravningar och andra tillställningar.

⁹⁶ Okänd skribent, *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 9.

⁹⁷ Sven Ahlbäck et al., ”Det finns svensk kultur!”, *Folkmusik & Dans* 2010:5, s. 9-10. Se även artikeln på *Newsmill* 21/10 2010. < <http://www.newsmill.se/node/29340> > (besökt 2011-12-22)

⁹⁸ Lars Farago, ”Regionaliseringen – paradigmskifte i kulturpolitiken”, *Folkmusik & Dans* 2010:6/2011:1, s. 11.

⁹⁹ Bengtsson, ”När Muhammed som rondellhund blev mer svenskt än ett folkdanslag”, s. 16.

¹⁰⁰ *Epstein i P1* 13/12 2011.

Texten är från början skriven av den danske författaren Bernhard Severin Ingemann på 1800-talet som i efterhand blivit översatt till svenska, och melodin är en schlesisk folkvisa ifrån Breslau (i nuvarande Polen).¹⁰¹ Skulle man anse denna "svenska" sång som genuint svensk: en sång med musik från Centraleuropa med en text skriven av en dansk romantiker för drygt 150 år sedan som sedan hamnat i Sverige och förblivit kvar här? Maja Hagerman tog upp i en tidningsartikel exempel luciafirandet som en typisk svensk sed men med absolut osvenska ingredienser: ett sicilianskt helgon, lussebullar med iranskt saffran, pepparkakor med afrikansk ingefära och nejlikor från Moluckerna.¹⁰² Är det så att även från början importerade yttringar och företeelser som förelagt i ett land under en längre tid och assimilerats in i kulturen automatiskt blir lagrade i högen av alla andra så kallade genuina förknippade ting med landet? Hagerman avslutade sin artikel med att uttrycka sin tanke kring Sverigedemokraterna:

Ett år har gått, och det nya partiet har visat sig vara kulturkramare. Med en kultursyn som är skrämmande förenklad. Men det som är verkligt oroande – i en tid när så mycket handlar om identiteter – är att inget annat parti verkar bry sig om vad de gör med kulturarvet (för en marknadsreform för digitalisering kan knappast räknas). Vem räddar mångfalden i den svenska kulturhistorien undan SD:s kvävande omfamning? Tar strid om vad kulturarvet är och hur det ska tolkas.

Idéhistorikern Sven-Eric Liedman fick under ett seminarium frågan om hur svenskt det svenska är egentligen:

Vi har satt gränser runt "det svenska". Svenskt definieras som det var runt år 1900 och nu försöker vi bevara detta. Visst kan det få komma några trevliga människor utifrån och "komplettera vår kultur". Men vi måste inse att detta nya är vår svenska kultur!¹⁰³

Ludvig Rasmusson skriver att all den musik som har olika nationella rötter i folkmusik och som spelas inom de svenska gränserna kan man säga är svensk folkmusik – alltifrån Hälsinglands fiolspelmän till de grekiska bouzoukispelarna i Stockholm.¹⁰⁴ Poängen ligger i att kultur per definition betyder möten mellan människor, menar Ove Sernhede: "Föreställningen att det skulle vara möjligt att avgränsa olika kulturer i förhållande till varandra motsägs av hela den moderna

¹⁰¹ Heidi Kojonen, "Härlig är jorden" är mest populär", *Vasabladet* 23/12 2011.

< <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkid=182748> > (besökt 2011-12-29); Hemsida för Fonus.

< <http://www.fonus.se/vetamera/ordochuttryck/> > (besökt 2011-12-29); Okänd skribent, "Bernhard Severin Ingemann", *Nationalencyklopedin*. < <http://www.ne.se/bernhard-severin-ingemann> > (besökt 2011-12-29); Hemsida för Svenska kyrkan i Borås.

< <http://www.svenskakyrkanboras.se/www/live/dokumentmallar/Standard.aspx?TreeID=307> > (besökt 2011-12-29)

¹⁰² Hagerman, "Kulturskymningens parti", *Dagens Nyheter* 17/10 2011.

¹⁰³ Annika Nordin (red.), *Kultur förändrar – om konsten att gestalta mångfald*. Stockholm, 2004, s. 17.

¹⁰⁴ Ludvig Rasmusson, "Den svenska folkmusiken". I: *Folkkonsten – all tradition är förändring*, Beate Sydhoff & Sissi Nilsson (red.). Stockholm, 1992, s. 86-87.

kulturforskningen”.¹⁰⁵ Aleida Assmann skriver i sin bok *Tid och tradition* att ”förändring induceras terapeutiskt genom att de starka banden mellan förflutet, samtid och framtid löses och bringas i en ny förbindelse genom rekonstruktion av andra möjligheter.”¹⁰⁶

I både *F & D* (nr 5) och *Spelmannens* (nr 4) nummer diskuteras denna förändring. Bägge två tar upp Residans-projektet ”Polskans historia i Sverige”, en dansföreställning där man frågar sig vad som är folkdans och vad som inte är det. En föreställning där man dels leker med folkdansfenomenet och framföra den som rent scenisk konstform utan att använda folkanknuten kostym. Sådär beskriver Residans sin föreställning i en pressrelease:

Ett söndertorkat föredrag om den svenska folkdanshistorien. Ett ironiskt lappkast som genom ett briljant hantverk och en befriande distans penetrerar en fet hinna av knätofsfördomar¹⁰⁷

I artikeln berättas det om det svåra i att ha fått bidrag till denna föreställning och även för övriga folkdansprojekt som går mot det traditionella. Projektet ska till och fått ett bemötande i stil med att ”folkdans per definition kan inte vara nyskapande!” (emellertid är det oklart vem eller vilka som ligger bakom dessa uttalanden mot dansprojektet)¹⁰⁸ Ett bemötande som kan återknytas till ”förnyelsedebatten” 2001 i *F & D* där Lotta Johansson diskuterade kring nyskapande folkdans och frågan om hur man gör för att ”skapa” en sådan:

Men nyskapande är ju ett jäkla ord, för vad sjutton är nyskapande och vem avgör vad som är det? [...] Vad krävs av mig för att jag ska bli nyskapande? Ska jag ta av mig folkdräkten och dansa i jeans? Är det att ha en vältränad kropp, eller att dansa schottis till låtar av ABBA?¹⁰⁹

Johansson ifrågasatte om det klassiska idealet var bra för folkdansutövare, med hänvisning till Falu Musikkonservatoriets dansutbildning där eleverna påstås dansa lika mycket balett som folkdans. Artikeln fick mothugg i det efterkommande numret av Sirkka-Liisa Forslund, en av grundarna till dansutbildningen i Falun, där Forslund menar att eleverna inte alls dansar lika mycket balett som folkdans. Hon menar även att utbildningens mål inte alls har varit att ha ett ”balettideal” utan inställningen är att öppna möjligheterna för dansare till en bredare scen.¹¹⁰ Folkdanslära-

¹⁰⁵ Ove Sernhede, ”Etnicitet”. I: *Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning*, Christofer Edling & Fredrik Liljeros (red.). Malmö, 2010, s. 85.

¹⁰⁶ Aleida Assmann, *Tid och tradition. Varaktighetens kulturella strategier*. Nora, 2004, s. 23.

¹⁰⁷ Peter Ahlbom, ”Residans testar gränserna”, *Spelmannen* 2010:4, s. 4-5.

¹⁰⁸ Ahlbom, *Spelmannen* 2010:4, s. 5.

¹⁰⁹ Lotta Johansson, ”En betraktelse över ett begrepp”, *Folkmusik & Dans* 2001:4.

< <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=85&old=1> > (besökt 2011-11-21)

¹¹⁰ Sirkka-Liisa Forslund, ”Eleverna får en bred skolning”, *Folkmusik & Dans* 2001:5.

< <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=90> > (besökt 2011-11-21)

ren Bert Persson svarade på de två tidigare insändarna i det efterföljande nummer och menade att balettränning inte gör någon nytta för folkdansen; man behöver inte den träningen för att bli en bra folkdansare. Där Forslund menar att balettränning är bra för kroppens fysik menar Persson att träningen har ett klassiskt särpräglad stildrag som inte är besläktat med folkdansen.¹¹¹

Ett tydligt exempel på "nyskapad" tradition i modern tid är den värmländska stilen som presenterades av spelmännen Leif Stinnerbom, Mats Edén och Mats Berglund i slutet på 1970-talet. De tog hjälp via Einar Övergaard's notsamling ifrån 1800-talet där Övergaard hade noterat att vissa polskor skulle spelas med kort etta eller kort trea, och så stod det även i notbilden. Den här typen av polskor framförs med större ryckighet och känns som att man snubblar fram, och det här anses idag som typiskt för Värmland.¹¹² Sådär skriver Bergroth i sin intervju med Leif Stinnerbom:

Samtidigt vore inte Stinnerbom den vetenskapligt grundförankrade person han är om han inte först av alla tillstod att detta är en rekonstruktion. Att man faktiskt har hittat på den här spelstilen. Att ingen kan veta om det faktiskt var sådär det lät i Jösse härad i Värmland på 1800-talet.¹¹³

Sådär beskriver Leif Stinnerbom själv sina idéer kring den värmländska stilen och utveckling:

Det finns ingen geografi för musiken. Det finns bara olika tidsperioder och olika musiker. Det gick moden helt enkelt. Och det här asymmetriska spelmodet tror jag man kan säga att det var ganska stort här mellan 1820 och 1880. Innan dess var Värmländsk polska mer lik den slängpolsketyp som finns i södra och östra Sverige och efter den här perioden kom mazurkan och jämnade ut tretakten igen. Men musikerna var mycket mer mobila än man kan föreställa sig. Tag Lomjansguten (Per Jönsson Lumainen) som var ute på olika resor och arbetsvandringar i hela sitt liv.¹¹⁴

Det här visar på att traditioner fortsätter att förändras och skapas hela tiden och att traditioner måste utvecklas för att kulturen ska följa samtiden. När Leif Stinnerboms son Magnus, som också är folkmusiker, fick frågan om den värmländska stilen de spelade lät sådär för länge sedan så svarade han: "Jag bryr mig egentligen inte. Jag tycker att det svänger som satan om de här låtarna och det räcker för mig."¹¹⁵ I *Folkmusikboken* jämför Gunnar Ermedahl en melodis utveckling mellan olika notböcker över tid och hur temat förändras utifrån olika miljöer, spelteknik och även "speldialekter".¹¹⁶ I en intervju med stråkensemblen Bowling 9 berättar violinisten Mikael Marin

¹¹¹ Bert Persson, "Klassisk dans passar inte som norm för folkdans!", *Folkmusik & Dans* 2001:6. < <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=100&old=1> > (besökt 2011-11-21)

¹¹² Jonas Bergroth, "Välkommen till Värmland", *Lira* 2009:5, s. 26.

¹¹³ Bergroth, "Välkommen till Värmland", s. 27.

¹¹⁴ Bergroth, "Välkommen till Värmland", s. 27.

¹¹⁵ Wennerstrand, *Det nya folkets musik*, 1998, s. 25.

¹¹⁶ Gunnar Ermedahl, "Spelmannen stryker på Violon up. Om spelmannen och hans musik". I: *Folkmusikboken*, s. 248-252.

att han har hittat noter från 1600-talets Centraleuropa vars melodier påstås vara identiska med Orsattraditionens låtar.¹¹⁷

I och med att folkmusiken till stor del består av ren gehörstradering läggs saker till och tas bort från en låt under tidens gång. Tydligt har svensk folkmusik till stor del fått sina influenser från andra länder. I boken *Folkkonsten* menar dock Ludvig Rasmusson att koncentrationen på utomstående influenser kanske inte är så viktiga. Vad spelar det egentligen för roll varifrån vår musik har sitt ursprung? Det intressantaste, säger Rasmusson, är eventuellt det folkmusikaliska låtspelet såsom det har utvecklats och blomstrat inom Sverige.¹¹⁸ Sådär avslutar Johanna Björkholm sitt avsnitt i boken *Folkmusik och etnicitet*:

Kulturarven, däribland folkmusiken, ses ofta som symboler för nationalitet och/eller etnicitet. Kulturarven kan därför vara ett sätt att hålla fast vid sitt ursprung och sin särart i det moderna samhället, men de kan också användas för att sätta gränser utåt och på så sätt bli medel eller argument för etnocentrism och i värsta fall också för främlingsfientlighet. Värdeladdningarna och kulturarvstänkandet är kulturbundna och uppstår inte i ett vakuum, utan är även de produkter av människorna och kulturen. I slutändan är det den enskilda individen som avgör vad som uppfattas som tillräckligt värdefullt för att man ska uppfatta en företeelse som ett kulturarv.¹¹⁹

Björkholm menar att innebörden av kulturarv och användningen av begreppet kulturarv faktiskt kan ha diametralt olika syften.

¹¹⁷ Jenny Leonardz, "Sveriges första folkstråkorkester", *Svenska Dagbladet* 4/1 2012.

< http://www.svd.se/kultur/sveriges-forsta-folkstrakorkester_6750439.svd > (besökt 2012-01-07)

¹¹⁸ Rasmusson, "Den svenska folkmusiken", s. 84.

¹¹⁹ Johanna Björkholm, "Folkmusiken – ett levande och immateriellt kulturarv". I: *Folkmusik och etnicitet*, Johanna Björkholm (red.). Vasa, 2005, s. 80.

4. Slutdiskussion

- Tror du att du spelar de där polskorna på samma sätt som Lapp Nils?
- Ja, det är svårt att svära på det, för det har gått en man emellan.¹²⁰

4.1 ”För folkmusiken i tiden”

Den här uppsatsen har behandlat ämnet om konflikten främlingsfientlighet och folkmusik som diskuterats i olika mediala former under 2010/2011 med mest fokus på Sverigedemokraternas värnande om svensk kultur. Begrepp som *tradition* och *svenskhhet* har löpt som en röd tråd genom uppsatsen och kommer här att diskuteras.

Utifrån de fyra tidningarna som jag huvudsakligen har utgått ifrån (*Folkmusik & Dans*, *Hembygden*, *Lira Musikmagasin* och *Spelmannen*) kan utläsas att alla fyra uttryckt, i större eller mindre utsträckning, att man är för en folkmusik med internationella influenser; en mycket positiv inställning till att man blandar den egna musiken och utländsk folkmusik. Inte bara att man anser att det är spännande att skapa fusion mellan musiktraditioner, utan även att det är nödvändigt för att folkmusiken ska utvecklas och följa sin samtid. Utifrån det material jag har fått ta del av kan man konstatera att den svenska folkmusiken har hamnat i en ny politisk situation, som jag tycker är ny i förhållande till tidigare politiska diskussioner som fanns till exempel under ”gröna vägen”-perioden på 1970-talet. Nu handlar det om främlingsfientliga makter som vill använda sig av folkmusiken som redskap för dessa åsikter, och där folkmusikaktörer har hamnat i ett läge där de uppmanas att motverka dessa krafter (som vi såg exempel på i och med hösten 2010:s landsomfattande manifestationer).

Vad som yttras från ett flertal håll är att Sverigedemokraternas argument om värnandet av den ”svenska” kulturen kan ifrågasättas. Man kan exemplifiera med det som skedde på Karlstadsmötet i juni 2011: när SD klär sig i en folkdräkt och pratar om svensk folkkultur tenderar det att användas som slagträ för sina politiska åsikter. Detta i motsats till vad samtidigt Värmlands Hembygdsförbunds yttrade bara hundra meter bort.

En sammankoppling kan göras mellan Lena Adelsohn Liljeroths uttalande om att det inte existerar någon svensk kultur, och det som Maja Hagerman skriver om att det inte verkar som om något av de andra politiska partierna verkar bry sig om vad de gör med kulturarvet. Kan det vara så att partierna agerar lågmält för att inte på något sätt ha något med Sverigedemokraternas åsikter att göra? *Vem räddar mångfalden i den svenska kulturhistorien undan SD:s kvävande omfamning?*

¹²⁰ En intervju av Matts Arnberg med spelmannen Olle Falk i TV-programmet *Jämtspelmannen Olle Falk*, 1965.

I samband med att SD kom in i riksdagen uttalade sig samtliga politiska partier att de inte under några omständigheter skulle vilja samarbeta med dem.¹²¹ Man vill inte riskera att hamna sida vid sida med Sverigedemokraterna.

Vad det gäller begrepps användningen av "det svenska" verkar det svårt att redogöra för dess definition och innebörd. Inte ens Jimmie Åkesson själv kunde ge ett tydligt svar på vad svenskhet innebär i Louise Epsteins radioprogram. Fler artiklar ger tydliga exempel på att utåt sett "svenska" seder, kulturarv och traditioner vid noggrann genomgång egentligen visar sig ha annat ursprung än svenskt, snarare importerats under historiens förlopp. I bakgrundskapitlet (andra kapitlet) finns det flera saker som tyder på att folkmusiken har haft olika vändpunkter, och att när nationalromantiken blev aktuell i slutet på 1800-talet blev den "svenska folkmusiken" mer eller mindre konstruerad. I och med den stora insamlingen av folklåtar vid sekelskiftet och vurmmandet för folkmusiken har det blivit referenspunkt för den efterkommande synen på svensk traditionell musik. Även när Matts Arnberg hade ambitionen att visa den "riktiga" och osminkade versionen av spelmän och svensk folkmusik blev det återigen en romantiserad bild av den världen. Hans intervjuprogram visar upp en tydlig bild av idyll och av en äldre tid på att dö ut. Eller som musikern Alm Nils Nilssons minns Arnbergs skepsis till Alm Nils' altfiol till kvartettinspelningen av dalalåtar: "gränsen mellan bevarande och modernisering var inte lätt att bestämma".¹²² En effekt där viljan att söka det genuina blir insvept i en konstruerad idyllklädnad.

Så om vi har en referenspunkt till en romantisering från sekelskiftet, där man kan säga att en syn på folkmusiken skapades, kan användning av begrepp som är hänvisad till en äldre tid bli problematiska. *Talar man om så kallad tradition spänner man en båge över tider där innebörden av begreppet har skiftat.* I ett av Johanna Koljonens radioprogram diskuterade panelmedlemmarna begreppet den "svenska folksjäl" och pratade om problematiken kring detta "unkna" begrepp som refererar till en äldre svensk tid. Etnologen Karin Högström menade att i och med användningen av begreppet "folksjäl" finns det en risk att det kan dra iväg tankarna i en viss riktning, och att värderingarna bakom det ordet baseras på idéer från en äldre epok. Hon ifrågasätter bilden av att det skulle finnas ett enat sätt att tänka, bete sig, fungera som nation i och med att alla Sveriges invånare inte är likadana till sättet, och att personer från ett annat land heller inte är på samma sätt. Resonemanget exemplifierade hon med att dagens Finland en gång ingick i stormakts Sverige för trehundra år sedan. Skulle det finnas en folksjäl för Sverige-Finland, en för bara Sverige respekti-

¹²¹ Mattias Sandberg, "Alla partierna säger nej till SD", *Aftonbladet* 24/8 2010.

< <http://www.aftonbladet.se/nyheter/valet2010/article12438013.ab> > (besökt 2012-01-06)

¹²² Gunnar Ternhag, "Låtar från Enviken och Ore" (fonogramkommentarer till CD-utgåvan). *Låtar från Dala-Floda, Enviken & Ore* (Caprice: Cap-21541), 1997.

ve Finland? Hur långt tillbaka i tiden ska man gå för att hitta den sanna folksjälen? Det svåra, menade Högström, definition av ett särskilt folksjälsideal inte är givna inom vissa landsgränser.¹²³

4.2 Slutord

Avslutningsvis skulle jag vilja ta ett citat av den amerikanske folksångaren Pete Seeger som han uttryckte i Bob Dylan-dokumentären *No Direction Home*. Han uttrycker traditionella sängers utveckling på ett enkelt, koncist och elegant vis:

The moment I became acquainted with old songs I realised people would always changing them. Think of it as an age-old process, it's been going on for thousands of years. People take old songs, change 'em a little, added them, adapt them for new people. It happens in every other field. Lawyers change old laws to fit new citizens. So I'm one in this long chain and so are millions of other musicians.¹²⁴

På ett självklart och oproblematiskt sätt beskrivs hur folkmusiken alltid har utvecklats. I och med engagemang och framförande av den musiken är Seeger också med och gör om den på eget sätt. Visserligen har Seeger rötter inom den amerikanska folkmusiken och dess musiktradition, men jag anser absolut att detta är applicerbart på den svenska folkmusiken och kan återknytas till samtalet mellan Olle Falk och Matts Arnberg (se ovan).

¹²³ *Jättestora frågor med Johanna Koljonen* 5/7 2011.

¹²⁴ Citat av Pete Seeger i Martin Scorseses dokumentärfilm *No Direction Home* om artisten Bob Dylan, 2005.

5. Käll- och litteraturförteckning

5.1 Tryckta källor

Folkmusik & Dans – årg. 2010-2011.

Hembygden – årg. 2010-2011.

Lira Musikmagasin – årg. 2009-2011.

Spelmannen – årg. 2007-2011.

5.2 Radioprogram

Epstein i P1, P1 13/12 2011.

Fölke, P2 17/10 & 24/10 2010.

Jättestora frågor med Johanna Koljonen, P3 5/7 2011.

Nyheter P4 Jämtland, P4 19/10 2010.

Tendens i P1, P1 4/11 2009.

5.3 TV-program

Dans på Nygårds loge. Av Matts Arnberg och Lars Egler. Okänt sändningsdatum.

Gössa Anders Andersson i Orsa. Ett spelmansporträtt. Av Matts Arnberg och Lars Egler. Okänt sändningsdatum.

Hjort Anders. Av Karsten Wedel i samarbete med Ole Hjorth från 1973.

Jämtpelmannen Olle Falk. Av Matts Arnberg och Lars Egler från 1965.

Kringel och hagervals. Spel och dans hemma hos storspelmannen Olof Tillman och hans söner i Dala-Floda.
Av Matts Arnberg och Lars Egler. Okänt sändningsdatum.

Musik i det gamla Älvdalen med Ewert Åhs och Matts Arnberg. Av Matts Arnberg och Lars Egler från 1963.

Spelmansvardag. Om envishet och tradition. Av Matts Arnberg och Pål-Nils Nilsson. Okänt sändningsdatum.

5.4 Litteratur

- Andersson, Otto: *Spel opp I spelemänner. Nils Andersson och den svenska spelmannsrörelsen*. Stockholm: Nordiska museet, 1958.
- Assmann, Aleida: *Tid och tradition. Varaktighetens kulturella strategier*. Nora: Nya Doxa, 2004.
- Bergroth, Jonas: "Ett svängande svenskt potpurri". I: *Svenska Turistföreningens årsbok 2009 – Äkta svenskt. En mångfaldig resa i tiden*, Märten Leo et al. (red.). Stockholm: Svenska Turistföreningen (STF), 2009.
- Björkholm, Johanna (red.): *Folkmusik och etnicitet*. Vasa: Finlands svenska folkmusikinstitut, 2005.
- Boström, Mathias, et al. (red.): *Det stora uppdraget. Perspektiv på Folkmusikkommissionen i Sverige 1950-1980*. Stockholm: Nordiska museets förlag, 2010.
- Eriksson, Karin: *Svensk folkmusik blir svensk världsmusik. Ideologi i förändring under 1970-tal*. Uppsala universitet: Institutionen för musikvetenskap. C-uppsats, 2005.
- Gudmundson, Per: *Spelmannsrörelsen och traditionsbegreppet. En liten studie i form och funktion*. Uppsala universitet: Institutionen för etnologi. AB-uppsats, 1986.
- Hagerman, Maja: "Kulturskymningens parti", *Dagens Nyheter*, 17/10 2011.
- Häggman, Ann-Mari: "Den folkliga musiktraditionen". I: *Musik i Norden*, Greger Andersson (huvudred.). Stockholm: Musikaliska akademien/Föreningen Norden, 1997.
- Johansson, Mats: *Stil som retorik och praxis. En musikantropologisk studie av nutida svensk folkmusik*. Universitet i Bergen: Griegakademiet, Institutt for Musikk, 2001.
- Kjellström, Birgit, et al. (red.): *Folkmusikvägen*. Stockholm: Rikskonserter, 1985.
- Klevebrant, Minja: *Traditionsbärare – är du genuin nog? Om föreställningar, känslor och värderingar sammankopplade med min identitet som spelman och folkmusiker*. Göteborgs universitet: Högskolan för scen och musik. Uppsats för 7,5 poäng i konstnärlig forskning, 2011.
- Ling, Jan: *Europas musikhistoria. Folkmusiken 1730-1980*. Solna: Esselte studium, 1989.
- Ling, Jan: "Folkmusik – en brygd". I: *Fataburen 1979. Nordiska museets och Skansens årsbok*, Gunnar Ternhag (red.). Stockholm: Nordiska museet, 1979.
- Ling, Jan: *Svensk folkmusik. Bondens musik i helg och söcken*. Stockholm: Prisma, 1964.

- Ling, Jan & Ramsten, Märta: "Tradition och förnyelse i svensk spelmansmusik. Leksandsspelet förr och nu". I: *Musik och kultur*, Owe Ronström (red.). Lund: Studentlitteratur, 1990.
- Lundberg, Dan & Ternhag, Gunnar: *Folkmusik i Sverige*. Hedemora: Gidlund, 1996.
- Malm, Krister: *Fyra musikkulturer. Tradition och förändring i Tanzania, Tunisien, Sverige och Trinidad*. Stockholm: AWE/Geber, 1981.
- Nordin, Annika (red.): *Kultur förändrar – om konsten att gestalta mångfald*. Stockholm: Agora, 2004.
- Ramsten, Märta: *Återklang. Svensk folkmusik i förändring 1950-1980*. Göteborg: Musikvetenskapliga institutionen, 1992.
- Ronström, Owe: "Nationell musik? Bondemusik? Om folkmusikbegreppet". I: *Gimant u Bänskt. Folkmusikens historia på Gotland*, Maria Herlin Karnell & Kerstin Kyhlberg (red.). Visby: Läns museet Gotlands fornsal, 1989.
- Sernhede, Ove: "Etnicitet". I: *Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning*, Christofer Edling & Fredrik Liljeros (red.). Malmö: Liber, 2010.
- Sydhoff, Beate & Nilsson, Sissi (red.): *Folkkonsten – all tradition är förändring*. Stockholm: Carlsson i samarbete med Kulturhuset, 1992.
- Ternhag, Gunnar: "Låtar från Enviken och Ore". *Låtar från Dala-Floda, Enviken & Ore* (fonogramkommentarer till CD-utgåvan). Stockholm: Caprice, 1997.
- Tidholm, Po: "Svårt för nationalister med folkmusik", *Dagens Nyheter*, 14/9 2011.
- Wennerstrand, Anders: *Det nya folkets musik. En studie av några unga folkmusiker*. Uppsala universitet: Institutionen för musikvetenskap. C-uppsats, 1998.

5.5 Internet

- Alhem, Erik: "Fiol och nationalism i kulturkrock", *Nationell Idag*.
< <http://www.nationellidag.se/visa/default.asp?dokID=1595> > (besökt 2011-11-06)
- Alhem, Erik: "Mångkulturmöte fick mothugg", *Nationell Idag*.
< <http://www.nationellidag.se/visa/default.asp?dokID=1305> > (besökt 2011-11-06)
- Arndtzén, Märten: "Censur och mångkultur heta i riksdagens kulturdebatt", Hemsida för *SR Kulturnytt*.
< <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=4243660> > (besökt 2011-11-06)

Bengtsson, Alex: "När Muhammed som rondellhund blev mer svenskt än ett folkdanslag", *Näverluren* 2011:2, Medlemskrift för Värmlands Hembygdsförbund. < <http://hembygdvarmland.se/naverluren/Luren-2-11.pdf> > (besökt 2011-12-1)

Bjärnek, Ola: "Alla nya svenskar ska kunna få svensk identitet", *Nya Wermlands-Tidningen*. < <http://nwt.se/karlstad/article915172.ece> > (besökt 2011-12-14)

Bjärnek, Ola: "Vi ska ta vara på dem som kommer hit", *Nya Wermlands-Tidningen*. < <http://nwt.se/karlstad/article915275.ece> > (besökt 2011-12-14)

Bondesson, Mikael: "SD:s ledamöter lämnade Storkyrkan", *Dagens Nyheter*. < <http://www.dn.se/nyheter/valet-2010/sds-ledamoter-lamnade-storkyrkan> > (besökt 2011-11-06)

Brodrej, Gunilla: "Korrögeringar behövs", *Expressen*. < <http://www.expressen.se/kultur/1.2581931/korrogeringar-behovs> > (besökt 2011-11-28)

Ericson, Jesper: "Kalmarsångerska hyllas av mördare", *Barometern Oskarshamns-Tidningen*. < <http://www.barometern.se/nyheter/kalmar/kalmarsangerska-hyllas-av-mordare%282879769%29.gm> > (besökt 2011-11-21)

Folkbloggen. < <http://folkblogg.blogspot.com/> > (besökt 2011-10-04)

Forslund, Sirkka-Liisa: "Eleverna får en bred skolning", Hemsida för Riksförbundet för Folkmusik och Dans. < <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=90> > (besökt 2011-11-21)

Gruppsida för Folkmusiker mot främlingsfientlighets på *Facebook*. < <http://www.facebook.com/pages/Folkmusiker-mot-främlingsfientlighet/153536448015133?sk=wall> > (besökt 2011-10-03)

Gävledala på *SVT Play* 23/4 2010. < http://svtplay.se/v/1975078/mot_riksspelmannen_kalle_almlof > (besökt 2011-09-27)

Gävledala på *SVT Play* 19/10 2010. < http://svtplay.se/v/2199890/gavledala/manifestation_mot_rasism > (besökt 2011-10-03)

Helgesson, Alexander: "Korrö Folkmusikfestival återspeglar den sanna folkgemenskapen", *Realisten*. < <http://www.realisten.se/2011/08/03/korro-folkmusikfestival-aterspeglar-den-sanna-folkgemenskapen/> > (besökt 2011-11-21)

Hemsida för *Folke*. < <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2487&artikel=4113952> > (besökt 2011-11-28)

Hemsida för Fonus. < <http://www.fonus.se/vetamera/ordochuttryck/> > (besökt 2011-12-29)

Hemsida för *Nyheter P4 Gävleborg*. < <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=99&artikel=4155462> > (besökt 2011-09-28)

Hemsida för *Nyheter P4 Värmland*. < <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=4115716> > (besökt 2011-09-28)

Hemsida för Riksförbundet för Folkmusik och Dans (RFoD). < <http://www.rfod.se/index.asp> > (besökt 2011-10-10)

Hemsida för Rikskonserter. < [http://www.rikskonserter.se/\(S\(p1fkzv45p5ebc4ny53c4g245\)\)/Pages/Start.aspx](http://www.rikskonserter.se/(S(p1fkzv45p5ebc4ny53c4g245))/Pages/Start.aspx) > (besökt 2011-11-06)

Hemsida för Svenska folkdansringen. < http://www.folkdansringen.se/riks/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=298 > (besökt 2011-10-10)

- Hemsida för Svenska kyrkan i Borås.
< <http://www.svenskakyrkanboras.se/www/live/dokumentmallar/Standard.aspx?TreeID=307> >
(besökt 2011-12-29)
- Henriksson, Håkan: "Musiker vill ha opolitisk folkmusik", *Skånska Dagbladet*.
< http://www.skanskan.se/article/20101019/MALMO/710199912/1057/*/musiker-vill-ha-opolitisk-folkmusik >
(besökt 2011-11-02)
- Herlitz, Elin: "Folkmusiker tog avstånd från SD", *Yelah*.
< <http://www.yelah.net/samhalle/aktuellt/folkmusik-mot-sd?view=print> > (besökt 2011-11-14)
- Jacobson, Karin: "Folkmusiker manifesterar mot främlingsfientlighet på flera orter", Hemsida för *Lira*.
< <http://www.lira.se/article.asp?articleId=4493> > (besökt 2011-10-03)
- Johansson, Lotta: "En betraktelse över ett begrepp", Hemsida för Riksförbundet för Folkmusik och Dans.
< <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=85&old=1> > (besökt 2011-11-21)
- Kvarnström, Malin: "Folkmusiken tillhör hela världens folk", *Eskilstuna-Kuriren*.
< <http://ekuriren.se/ledareaskter/debatt/1.872787-folkmusiken-tillhor-hela-varldens-folk> >
(besökt 2011-11-02)
- Kojonen, Heidi: "'Härlig är jorden' är mest populär", *Vasabladet*.
< <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkid=182748> > (besökt 2011-12-29)
- Kuprijanko, Alexander: "Folkmusiker vägrar dansa med SD", *Sydsvenskan*.
< <http://www.sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article1255524/Folkmusiker-vagr-ar-dansa-med-SD.html> >
(besökt 2011-11-14)
- Kuprijanko, Alexander: "'Viktigt att bevara kärnan i traditionerna'", *Sydsvenskan*.
< <http://www.sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article1255525/Viktigt-att-bevara-karnan-i-traditionerna.html> >
(besökt 2011-11-14)
- Leonardz, Jenny: "Sveriges första folkstråkorkester", *Svenska Dagbladet*.
< http://www.svd.se/kultur/sveriges-forsta-folkstrakorkester_6750439.svd > (besökt 2012-01-07)
- Mojanis, Per: "Hembygdsförbundet och SD i manifestationskrock", *Nya Wermlands-Tidningen*.
< <http://nwt.se/karlstad/article913592.ece> > (besökt 2011-12-14)
- Nejadmehr, Rasoul: "Världsmusik – de överraskande mötenas musik", Hemsida för Riksförbundet för Folkmusik och Dans. < <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=194&old=1> > (besökt 2012-01-19)
- Nygren, Berit: "Svensk folklig kultur – vad är det egentligen??", Hemsida för *Mitt i musiken*.
< <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3358&artikel=4121120> > (besökt 2011-11-28)
- Nätverket Folkmusiker mot främlingsfientlighet: "Vi vill inte ha en nationalistisk stämpel", *SvD Brännpunkt*.
< http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/vi-vill-inte-ha-en-nationalistisk-stampel_5610993.svd >
(besökt 2011-11-14)
- Okänd skribent: "Anders Behring Breivik", *Nationalencyklopedin*.
< <http://www.ne.se/anders-behring-breivik> > (besökt 2011-11-21)
- Okänd skribent, "Bernhard Severin Ingemann", *Nationalencyklopedin*.
< <http://www.ne.se/bernhard-severin-ingemann> > (besökt 2011-12-29)
- Okänd skribent: "Folkkultur är en gränslös företeelse", *Helsingbords Dagblad*.
< <http://hd.se/noje/2010/10/19/folkkultur-ar-en-granslos/> > (besökt 2012-01-07)
- Okänd skribent: "Frödningsskolan prisades för mångfaldsarbete", *Nya Wermlands-Tidningen*.
< <http://nwt.se/karlstad/article914774.ece> > (besökt 2011-12-14)

- Okänd skribent: "Nationell Idag skriver fruktansvärt obehagligt om folkmusik", *Nationell.nu*.
< <http://www.nationell.nu/2011/08/27/nationell-idag-skriver-fruktansvart-obeagligt-om-folkmusik/> >
(besökt 2011-11-25)
- Olausson, Annie: "Korröfestivalen hyllas av nazister", *Smålandsposten*.
< [http://www.smp.se/nyheter/tingsryd/korrofestivalen-hyllas-av-nazister\(2890972\).gm](http://www.smp.se/nyheter/tingsryd/korrofestivalen-hyllas-av-nazister(2890972).gm) > (besökt 2011-11-21)
- Persson, Bert: "Klassisk dans passar inte som norm för folkdans!", Hemsida för Riksförbundet för Folkmusik och Dans. < <http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=100&old=1> > (besökt 2011-11-21)
- Sandberg, Mattias: "Alla partierna säger nej till SD", *Aftonbladet*.
< <http://www.aftonbladet.se/nyheter/valet2010/article12438013.ab> > (besökt 2012-01-06)
- Sidenvall, Karin: "Folkmusik mot främlingsfientlighet", *Nya Wermlands-Tidningen*.
< <http://www.nwt.se/arvika/article788775.ece> > (besökt 2011-11-02)
- Staake, Britta: "Levi Klausen (SD) avsäger sig uppdrag", *Värmlands Folkblad*.
< <http://www.vf.se/nyheter/filipstad/levi-klausen-sd-avsager-sig-uppdrag> > (besökt 2011-12-14)
- Strömberg, Mikael: "De bruna skuggornas musikideologi", *Aftonbladet. Muzikbloggen*.
< <http://blogg.aftonbladet.se/muzikbloggen/2011/11/de-bruna-skuggornas-musikideologi> >
(besökt 2011-11-28)
- Svensson, Patrik: "Platt fall", *Sydsvenskan*.
< <http://www.sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article1548733/Platt-fall.html> > (besökt 2011-11-28)
- Värmlandsnytt på SVT Play 16/12 2010.
< http://svt.se/2.33874/1.2270761/spika_upp_grishuvuden_pa_ytterdorrarna > (besökt 2011-12-15)
- Åkesson, Jimmie: *99 förslag för ett bättre Sverige. Sverigedemokraternas kontrakt med väljarna 2010-2014*, 2010.
< <http://sverigedemokraterna.se/files/2011/06/Sverigedemokraterna-Valmanifest-2010.pdf> >
(besökt 2011-11-06)